Svatba v Káně galilejské

Původ materiálu
Constance Šimonovská
Pořadí v lekci
24

Téma

Ježíš vrátí radost.

Čekáme, že Kristus přijde znovu.

Cíl

- Děti slyší o tom, že Ježíš slaví s lidmi, a že jejich radost, ale i jejich starosti mu nejsou lhostejné, že chce, aby se radovali.
- Děti si uvědomují: kolem nás a v našem životě je a děje se spousta zázračných věcí. Můžeme je hledat, i pro ně něco udělat — v ruce je však nemáme. Můžeme o ně prosit a nad nimi žasnout.

Pro učitele

Biblický text

Jan 2,1–11

Poznámky k příběhu

Reálie:

- *Kána*: asi 12 km od Nazaretu;
- *svatba*: trvá 7 dní, je to veřejná oslava, kam může kdokoli přijít, proto lze jen těžko určit, kolik vína a jídla bude potřeba;
- *džbány*: 80–120 l, na vodu pro rituální umývání.

Klíčová slova

U tohoto příběhu je podnětné ptát se na symbolický význam klíčových slov:

- *svatba*: slavnost, radost, spojení protikladů (muž — žena, nebe — země), láska;
- *víno*: něco mimořádného, též symbol radosti, hojnosti;
- *voda*: spíš bez chuti, něco obyčejného, každodenního, ale nutného k životu;
- *prázdné nádoby*: prázdnota, nuda, vyčerpanost, vyschlý zdroj, smutek, ale i možnost a výzva;
- *plné nádoby*: plnost jako ochutnávka budoucího království. Můžete zde doplnit svoje asociace.

Co se děje (role)

Dojde víno — symbol radosti, mimořádnosti, hojnosti. Zůstanou prázdné nádoby.

Nejde o elementární nouzi, nejde takříkajíc o „život a smrt“ jako v jiných příbězích. To, že chybí víno, může působit jako „drobné nepohodlí“. Pokud však chápeme chybějící víno a prázdné džbány jako „konec radosti“, jako vyčerpanost, prázdnotu, vypadá to vážněji.

Marie si problému *všimne* a upozorní na něj svého syna. I přes Ježíšovu první odmítavou reakci vytrvává v důvěře v něho, nevzdává se. Svou vnímavostí a svou důvěrou může být pro nás příkladem.

Ježíš *reaguje*, je vlídný k důvěře a trpělivosti, se kterou ho lidé prosí. Nechá naplnit nádoby vodou a promění vodu ve víno. *Stará se tak o to, aby slavnost neskončila, aby nezmizela radost.* Používá k tomu to, co lidé přinesou — může to být něco obyčejného — a udělá z toho něco úžasného.

Služebníci dělají, co Ježíš přikáže, co je potřeba. Splní úkol, naplní džbány vodou.

Správce hostiny *se diví*, žasne nad zázrakem.

Učedníci na základě zázraku v Ježíše *uvěří*. (Za tím stojí koncepce Janova evangelia, podle které jsou zázraky znamení, která poukazují na to, kým Ježíš je.)

Centrální zvěstí příběhu tedy je, že Ježíš vrátí radost. Z různých rolí vyplývá ale i několik *úkolů a možností pro nás*:

- být vnímaví vůči nouzi druhého (Marie);
- v důvěře se obrátit k Bohu a prosit o pomoc (Marie);
- naplnit nádobí „obyčejnou vodu“, tzn. udělat to, co je v naší moci — i když je to málo (služebníci);
- vnímat zázraky kolem nás (to, co vyzařuje z našeho každodenního života — dobré společenství, láska, radostný a naplněný život, tajuplně fungující příroda…) a žasnout (správce hostiny);

- věřit (učedníci).

Úskalí

Zázračné příběhy skrývají pro děti (a nejen pro ně) hned několik úskalí:

- zázrakům lze chybně rozumět jako kouzlům a celému příběhu pak jako pohádce (Ježíš však není žádný „nápojový automat“, žádný kouzelník, který splní každé přání);
- pokud se podtrhne symbolický výklad příběhu, může to dětem připadat „málo“ a vést k otázce: „Znamená to, že se příběh ve skutečnosti vůbec nestal?“ (I. Baldermann, str. 72);
- teologická výpověď zázračných příběhů, totiž že Ježíš je očekávaný Kristus, není pro děti moc zajímavá (I.Baldermann, 72).

Úkolem je proto děti „dostat do příběhu“, aby vyústěním příběhu byla zvěst, kterou samy potřebují. (I. Baldermann, 73)

V případě příběhu o svatbě v Káně lze navazovat na dětskou zkušenost s radostnými událostmi a zážitky, a (náhlým) koncem radosti. Důvodem pro konec radosti, ve kterém se najdou, nebude pro děti to, že „došlo víno“, ale třeba, že se ztratí oblíbená hračka, že kamarád onemocní a nedorazí na oslavu, že kamarádka se odstěhuje, že ošklivá hádka zkazí chuť na akci.

Vyprávění a rozhovory by měly navazovat na takové zkušenosti, nebo je alespoň „vtáhnout do hry“.

Těžším úkolem je zpřístupnit dětem zkušenost, že radost se vrátí díky Ježíši — a že to může být něco zázračného. Katechetické návrhy se pokouší tento aspekt v rámci vyprávění naznačit. V rozhovoru a v kreativní činnosti ho lze prohloubit, je ale možné, že děti si ho nedokáží spojit s osobní zkušeností. Můžeme se pokusit předat jim alespoň nápad, myšlenku, že radost se vrátí díky Ježíši, a učinit je tak vůči takové zkušenosti vnímavější.

Vyústěním příběhu je obnovení radosti — a bylo by ideální tohle zjištění podtrhnout nějakou radostnou akcí.

Odkazy

Baldermann, Ingo: *Úvod do biblické didaktiky.* Jihlava: Mlýn, 2004.

Jonker, E. R: *Aby se slovo dostalo ke slovu: podněty pro tvořivou katechezi.* Benešov: EMAN, 2006.

Pro vlastní inspiraci: *To nejkrásnější, co můžeme zažít, je tajemné. To je ten základní pocit, který stojí u kolébky skutečné vědy a skutečného umění. Kdo to nezná a kdo se již nedokáže divit a neumí žasnout, ten je jakoby mrtvý a jeho oči vyhasly.* (Albert Einstein, citován podle Hermanna Krekelera, *Die kleinen Entdecker — Forschungsreisen zu Hause*, Freiburg im Breisgau 2007, 34.)

Pro děti

Pro předškolní děti

Byli jste už někdy na svatbě?

Jaké to bylo?

Taková velká oslava se musí ovšem předem dobře připravit…

Hra „Chystá se svatba a na to potřebujeme…?“ Další dítě opakuje po svých předchůdcích (jako hra „Balení kufru na cestu“).

Nebo: Hra „Chystá se svatba“ (dle známé hry „Vymění se všichni ti, kteří…“). Dítě uprostřed kruhu si vymyslí jídlo nebo pití. Všichni, kdo mají rádi dort (kafe, zmrzlinu…) vyskočí. Dítě uprostřed si zkusí rychle sednout na uvolněné místo. Pokud se to podaří, zůstane v kruhu jiné dítě a vymýšlí další jídlo či pití.

Všechno má být krásné. Má být dost jídla i pití, aby se všichni radovali.

(Společná příprava slavnostního stolu [ubrus, kytky, nádobí…].)

Nyní může začít oslava. Přijde spousta hostů. Jsou veselí, baví se, tancují.

Ale představte si: oslava se úplně pokazí. Něco hodně důležitého totiž chybí.

Zažili jste už něco takového?

Určitě jste doma už měli nějakou oslavu, třeba narozenin.

Co bylo při té oslavě pro tebe *(oslovuje se konkrétní dítě)* nejdůležitější? Bez čeho by ta oslava nebyla tak povedená?

Třeba ten dort, který jste celé dopoledne připravovali s maminkou, spadne na podlahu a už se nedá jíst. Nebo nakonec odřekne Váš nejlepší kamarád. Nebo dva z Vašich kamarádů se pohádají — přímo na oslavě!

Teď už vůbec nemáte chuť dál slavit. Jste smutní.

Něco podobného se stalo na jedné svatbě, kam byl pozván i Ježíš.

Když oslava byla právě v nejlepším, přišel najednou služebník a zašeptal hostiteli do ucha: Pane, takové neštěstí! Už není víno! Co teď? Máme všechny hosty poslat domů?

Naštěstí tam stála v blízkosti Marie, Ježíšova matka, a slyšela, co se stalo.

Přišla za svým synem Ježíšem a poprosila ho, aby pomohl, aby nějak zařídil, že na svatbě bude opět dost vína a s ním i dost radosti.

A skutečně: Ježíš zareagoval, protože nechtěl, aby lidé šli smutně domů.

Nechal naplnit džbány vodou a z Boží moci se tato voda změnila ve výborné víno.

A svatba a svatební radost tak mohly pokračovat! Díky Ježíši.

Co můžeme udělat my, když se nám něco pokazí, když přijdeme o radost a jsme smutní a zklamaní?

Já si myslím, že to můžeme udělat jako Marie v našem příběhu: můžeme Ježíše prosit o pomoc.

Nestane se ovšem, že ten narozeninový dort vyskočí zpátky na talíř. Ale může se stát něco jiného, krásného, co nás potěší, co nám radost vrátí. V to můžeme doufat.

Námět na činnost, hru, kreslení

Děti vymalují tři symboly: *paprsky slunce*, *mrak*, *ptáka* (mohou je i vystřihnout z různých barevných lepenek). Potom si sednou do kruhu, postupně každý položí svoje symboly doprostřed a odpoví přitom na otázky:

- Co mi dělá radost? *(Paprsek slunce.)*
- Co mi může radost pokazit? *(Mrak.)*
- Co si přeji, v co doufám? *(Pták.)*

Pomůcky: nádobí a dekorace na přípravu slavnostního stolu, barevné lepenky (žluté, modré, oranžové) nebo symboly na vystříhání, pastelky, nůžky

Pro mladší děti

Na úvod lze použít prvky z návrhu pro předškolní děti.

Dnes nám bude vyprávět Joram, co zažil (*dopostřed lze položit postavu z flanelografu nebo postavit — pokud možno — figuru v dobovém oblečení*).

Slavit svatbu je skvělá věc! Sedm dnů dobré jídlo a pití. Sedm dnů tanec a zábava. Takhle je to u nás obvyklé.

Minulý rok měl svatbu Ruben, jeden kupec z našeho městečka.

Všichni se radovali a slavili se svatebním párem.

Já jsem byl odpovědný za jídlo a pití. To je velký úkol. Nikdo totiž pořádně neví, kolik toho bude pro tolik hostů potřeba.

A najednou se stalo, že přišel jeden z mých služebníků a řekl: „Pane, mám rozlévat víno, ale džbány jsou prázdné! Došlo víno!“

Takový trapas. Jen si to představte: už není co pít, a tak hosté jdou domů, svatba končí… a to byl teprve druhý den oslavy.

Co jsem měl udělat?

Naštěstí si toho ještě nikdo nevšiml. Nebo přece?

Jedna žena nás pozorovala. Odněkud jsem ji znal. Nebyla to Marie, matka Ježíše?

O chvíli později přišel Ježíš ke mně a řekl: „Slyšel jsem, že došlo víno.“

„Ano, to je pravda!“ řekl jsem sklesle.

Ježíš řekl služebníkům: „Pojďme do předsíně, kde jsou džbány na umývání.“

Byl jsem zmatený. Co tohle mělo znamenat?

Ale už po chvíli se služebníci vrátili a dávali mi cosi ochutnat.

Bylo to skvělé, lahodné víno, nejlepší, jaké jsem kdy pil.

Služebnící mi pak vyprávěli něco zvláštního. Ježíš jim prý řekl: „Naplňte džbány vodou!“

A to také udělali — nic víc.

Šel jsem k těm džbánům. Stály tam hezky v řadě a byly plné nejlepšího vína.

Úžasné!

Díky Ježíšovi mohla oslava pokračovat. Mohli jsme slavit dál. Všichni se radovali.

Myslím si, spousta hostů si ani nevšimla, co se stalo. Ale takhle to asi je: zažijeme radost a dobré společenství, nebo lásku a útěchu — a nevšimneme si, že to vůbec není samozřejmé,

že je to vlastně něco zázračného, takový Boží dárek pro nás.

Od té doby se na to zkouším víc soustředit a řeknu vám — jen se divím, kolik úžasných věcí kolem sebe objevuji.

Námět na činnost, hru, kreslení:

Děti dostanou šablonu džbánu (viz https://db.tt/mUC2BOAv), zkopírovanou na tvrdém papíru. Vystřihnou džbán tak, že zůstane u ucha spojený. Vznikne kartička, kterou lze otevřít.

Na vnější stranu mohou děti pod nápis „Pane, někdy ztrácím radost.“ napsat nebo namalovat, co nám chybí, „zkazí radost“, bere chuť.

Na vnitřní stranu se malují nebo píší pod nápis „Díky tobě získá život zase chuť…“ důvody pro radost, pro úžasné věci kolem nás…

Pomůcky: postava z flanelografu nebo jiná, šablony „džbán“.

Pro starší děti

Doprostřed (nejlépe na velký kus látky nebo papíru) dáme figurky v různých barvách (třeba ze hry „Člověče, nezlob se“) a určujeme, kterou postavu příběhu, která figura představuje, třeba:

bílá	— Ježíš
červená	— Marie
modrá (aspoň 3–4 figurky)	— učedníci
zelená (aspoň dvě figurky)	— služebníci
	správce hostiny
fialová	—
černá	— ženich
žlutá (aspoň 3–4 figurky)	— hosté
oranžová (jedna figurka pro každé dítě)	— my

Přečteme biblický text po verších. Všimneme si po každém verši, jaké postavy tam vystupují a co dělají. Na základě rozhovoru s dětmi stavíme a posouváme figurky. Ptáme se přitom, kdo kde stojí, co dělají, komu se přibližují, od koho vzdalují. Ptáme se také, co se asi v postavách odehrávalo, co asi pociťovaly.

Na konci se můžeme ptát: kde byste chtěli stát vy — mezi hosty, služebníky, učedníky…? Která postava vám byla nejblíž? Kterou postavu jste dokázali dobře chápat?

Děti můžou nyní zkusit svoji vlastní figurku někam umístit (viz metoda „Hra s figurkami“ u E. Jonkerse, Aby se slovo dostalo ke slovu, 47n.). Shrnujeme vyplněním pracovního listu (https://db.tt/i9WXcRtX) nebo v rozhovoru s podněty či otázkami:

- Zkus popsat situace, ve kterých náhle dojde radost.
- Co můžeme v takových chvílích udělat? Vzpomeň si na Marii a služebníky v příběhu.
- Když se náhle a nečekaně vrátí radost, je to jako zázrak. V našem životě je spousta „zázračných“ věcí — věcí, které vystupují z každodennosti, které nás překvapí, nad kterými můžeme žasnout. Zkus takové věci popsat, namalovat —anebo si jich v příštích dnech doma všimnout, vnímat je!

Námět na činnost, hru, kreslení:

Experimenty z oblasti fyziky mohou znázornit, jak „zázračně“ věci kolem nás fungují. Nejde o kouzla. Lze vysvětlit, proč se co děje — a přesto nad tím můžeme žasnout. Dvě možnosti:

1. Balet párátek (viz https://db.tt/Is6vf5Cf)
2. Balónek se sám nafukuje (viz https://db.tt/KKokmFs8)

Pomůcky: barevné figurky, velký bílý papír nebo látka, případně pracovní listy a materiál na experimenty podle návodu.

Přesah

I obyčejná voda je důležitá

Při rodinných akcích můžete zahrát následující hru: Každé dítě dostane kelímek (nebo jinou nádobu) s vodou. Úkolem je tuto vodu vyměnit za něco cenného.

Transport vody

Hra, při které děti naplní džbán vodou, kterou donesou v menších nádobách (nebo i v dlaních) třeba přes překážky.

Ochutnávání nápojů se zavázanýma očima

Děti si tady hrají na „správce hostiny“. Zavážou se jim oči, do malých kelímků se jim postupně nalijí různé nápoje (různé džusy, čaje, podle možnosti i něco neobvyklého — a ovšem voda), a děti odhadují, co to je.

Tanec nebo jiná radostná aktivita by byla dobrým vyústěním tématu hodiny.

Zamyšlení pro rodiče

Ze starého linolea nebo z kartonu, vyrobte razítka džbánu (velikosti cca 4×5 cm). Děti natřou razítka třeba prstovými barvami a tisknou džbán na malý papír. Mohou ho ještě jemně ozdobit voskovkami. Takovýto obrázek pak lepí na připravené kartičky s následující modlitbou a rozdávají rodičům.

Modlitba na kartičky:

Bože,

máme mnoho prázdných nádob.

Často nám dojde víno,

víno lásky a vlídnosti,

víno radosti.

Bože,

když jsme udělali všechno,

co jsme mohli,

pak učiň ty ten zázrak,

proměň naši vodu ve víno,

daruj nám znovu lásku a radost a chuť do života.

Amen.

Bože,

pomáhej nám vytrvávat, vydržet,

pomáhej nám udělat všechno pro to,

abychom naše prázdné nádoby naplnili,

abychom je naplnili až po okraj.

Liturgie

Písně

Svítá: 156 — *Kázání o svatbě v Káni Galilejské*; 165 — *Krásný je vzduch*; 487 — *Každé ráno dostávám darem nový den*; 286 — *Rok za rokem* (1. a 2. sloka)

Evangelický zpěvník: 649 — *V tobě je radost*; 635 — *Tvá Pane láska*

Biblický text k pamatování

Proste a dostanete, aby vaše radost byla plná. (Jan 16,24 b)

Modlitba

Pane, někdy jsme smutní, někdy se nám radost ztrácí. Díky, že ti o tom můžeme vyprávět. Díky, že nám chceš pomoci zase se radovat. Díky, že je spousta zázračných věcí kolem nás. Amen.

Cílová skupina
Školní
Předškolní
Katechetické cykly
Církevní rok
Biblický odkaz (kat)
Jan 2,1–11